

УДК 336.02:330.332.1(477)

JEL Classification: H25, H71, R58, O16

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).2.149-157](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).2.149-157)

О.Ю. Коцюрба, доц., канд. екон. наук

Л.М. Задорожня

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Фінансово-податкові механізми стимулювання інвестиційного розвитку регіонів

Метою статті є дослідження ефективності фінансово-податкових механізмів стимулювання інвестиційного розвитку регіонів України, визначення основних проблем їх застосування та обґрунтування напрямів удосконалення з метою підвищення інвестиційної привабливості територій в умовах сучасних економічних викликів і трансформацій. Особлива увага приділяється інтегрованому підходу, що поєднує податкові пільги, бюджетне стимулювання, державно-приватне партнерство, інституційні інструменти та інноваційні фінансові механізми.

У статті проведено аналіз теоретичних і практичних аспектів застосування фінансово-податкових інструментів у регіонах на основі огляду вітчизняних і зарубіжних досліджень, а також вивчено сучасні виклики, що ускладнюють реалізацію інвестиційної політики, зокрема законодавчу нестабільність, фрагментарність податкових пільг, недостатню інституційну спроможність та недосконалість бюджетного фінансування. Розглянуто роль державно-приватного партнерства і альтернативних фінансових інструментів у формуванні сталого інвестиційного середовища.

Результати дослідження свідчать про необхідність гармонізації податкової політики, удосконалення системи бюджетного стимулювання, підвищення прозорості та ефективності механізмів підтримки інвестицій. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку комплексних моделей оцінки ефективності стимулів, адаптацію інноваційних фінансових інструментів та вивчення можливостей їх застосування в умовах постоєнного відновлення економіки України, що створить передумови для сталого регіонального розвитку

інвестиційна активність, фінансово-податкові механізми, інвестиційний розвиток регіонів, податкові пільги, бюджетне стимулювання, державно-приватне партнерство, інституційна спроможність, фінансові інструменти, інвестиційна привабливість, сталий розвиток

Постановка проблеми. Інвестиційний розвиток регіонів є ключовим чинником забезпечення сталого економічного зростання, формування конкурентоспроможного виробничого середовища, підвищення рівня зайнятості та добробуту населення. В умовах сучасних викликів, пов'язаних з глобальними кризами, військовими конфліктами та трансформацією економічних моделей, зростає роль ефективних фінансово-податкових механізмів як інструментів державного регулювання інвестиційної активності. Водночас у більшості регіонів України спостерігається недостатній рівень інвестиційної привабливості, низька результативність застосування податкових пільг, дисбаланс між централізованими та децентралізованими фінансовими ресурсами, що вимагає перегляду та удосконалення існуючих підходів до стимулювання інвестиційної діяльності.

Водночас наявність нормативно-правової нестабільності, а також низький рівень інституційної спроможності регіональних органів влади суттєво обмежують потенціал реалізації фінансово-податкових інструментів стимулювання інвестицій. Відсутність комплексної системи моніторингу і оцінки ефективності інвестиційної політики ускладнює адаптацію заходів державного регулювання до конкретних економічних і соціальних умов територій. У зв'язку з цим виникає гостра потреба у формуванні комплексних і інтегрованих механізмів, що враховують регіональну специфіку, посилюють взаємодію між центральними та місцевими органами влади, а також сприяють мобілізації приватного капіталу для реалізації пріоритетних стратегічних проєктів. Подолання зазначених проблем є передумовою створення ефективного

інвестиційного середовища, що забезпечить довгострокову економічну стабільність і сталий розвиток регіональних економік.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансового стимулювання інвестицій на регіональному рівні досліджується як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Зокрема, у працях Л. Федулової акцентується увага на теоретико-методологічних засадах формування регіональної інвестиційної політики, де підкреслюється роль податкових механізмів як ключових інструментів державного впливу на стимулювання капіталовкладень [1]. З. Варналія детально досліджує економічні передумови ефективного застосування податкових пільг та субсидій у контексті регіонального розвитку, акцентуючи увагу на їхній взаємодії з бюджетною політикою місцевих органів влади [1].

Т. Майорова вносить значний внесок у дослідження механізмів державно-приватного партнерства, розкриваючи його потенціал як інноваційного інструменту фінансового стимулювання інвестицій та розвитку інфраструктури на регіональному рівні [8]. С. Юрій у своїх роботах аналізує нормативно-правові аспекти та інституційні умови реалізації фінансово-податкових механізмів, звертаючи особливу увагу на проблеми їхньої адаптації в умовах реформ децентралізації та трансформації фіскальної політики [10]. Крім того, значний внесок у розуміння комплексності впливу податкових інструментів на інвестиційну активність зробили такі дослідники, як, Ю. Петренко, що розробляє модель оцінки ефективності використання податкових пільг у регіональному контексті [7].

Особливу увагу приділено питанню використання податкових пільг та субсидій як інструментів стимулювання інвестицій, ролі місцевих бюджетів у формуванні інвестиційного клімату, механізмам державно-приватного партнерства. Проте, попри наявність значної кількості досліджень, існує потреба у подальшому науковому осмисленні комплексного впливу фінансово-податкових інструментів на інвестиційну активність регіонів, з урахуванням динаміки економічного середовища, реформ у сфері децентралізації та фіскальної політики.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є визначення ефективності фінансово-податкових механізмів стимулювання інвестиційного розвитку регіонів, виявлення основних проблем їх застосування в Україні та обґрунтування напрямів удосконалення таких механізмів з метою підвищення інвестиційної привабливості територій.

Виклад основного матеріалу. Стимулювання інвестиційної активності в регіонах здійснюється через систему фінансових та податкових механізмів, що включає:

1. Податкові пільги та преференції.
2. Бюджетне стимулювання.
3. Механізми державно-приватного партнерства (ДПП).
4. Інституційні механізми.
5. Фінансові інструменти розвитку.

Податкове стимулювання інвестиційної діяльності регіонів передбачає надання пільг і преференцій, спрямованих на формування сприятливого фінансового клімату для бізнесу та залучення капіталу в економіку регіону [5]. Найбільш поширеними є:

- зниження ставок податку на прибуток підприємств для інвесторів, які реалізують пріоритетні інвестиційні проекти в регіоні;
- повне або часткове звільнення від земельного податку та орендної плати за земельні ділянки для інвесторів на період реалізації проекту;
- звільнення або відстрочка сплати імпортного мита та ПДВ на обладнання, що не виробляється в Україні, але використовується в інвестиційних проектах;

– спеціальні режими оподаткування для підприємств, що розміщуються в межах індустріальних парків, технопарків, спеціальних економічних зон або кластерів, які можуть включати зменшення ставок податку на прибуток, податку на землю, податку на нерухомість, а також спрощені податкові режими для інноваційних компаній.

Особливу увагу варто звернути на інструменти податкового кредиту, що надаються підприємствам у вигляді відстрочки сплати податку на прибуток у разі здійснення інвестицій у певні види діяльності, що мають стратегічне значення для регіону [3].

У низці країн світу ефективними виявилися інвестиційні податкові знижки, що дозволяють зменшити суму податкового зобов'язання пропорційно до обсягу капіталовкладень у модернізацію виробництва, впровадження екологічних технологій або створення нових робочих місць.

Водночас застосування податкових пільг у практиці українських регіонів стикається з низкою обмежень:

– недосконалість законодавчої бази та часта зміна податкових правил створюють правову нестабільність, яка знижує довіру інвесторів і ускладнює довгострокове фінансове планування;

– відсутність єдиних підходів до регіональної податкової політики призводить до фрагментарності в застосуванні пільг, що може породжувати нерівні умови конкуренції між регіонами та суб'єктами господарювання;

– низька ефективність адміністрування пільг та недостатній контроль за цільовим використанням пільгових режимів з боку фіскальних органів спричиняють можливості для зловживань;

– ризики втрати доходів місцевих бюджетів, які зазвичай залежать від податкових надходжень, особливо у громадах, де не сформоване потужне підприємницьке середовище [4].

Відсутність механізмів оцінки ефективності податкових преференцій ускладнює їх адаптацію й подальше вдосконалення. В умовах фінансової децентралізації важливим є забезпечення балансу між стимулюванням інвестицій і фінансовою самодостатністю територіальних громад.

Таким чином, для підвищення ефективності податкових пільг як інструменту стимулювання інвестицій необхідне впровадження єдиного механізму моніторингу та оцінювання їх впливу на соціально-економічний розвиток регіонів, підвищення прозорості процедур їх надання, а також запровадження системи зворотного зв'язку з інвесторами щодо перешкод у податковому регулюванні.

Фінансова підтримка з боку держави та органів місцевого самоврядування є важливою складовою механізмів стимулювання інвестиційної активності в регіонах. У сучасних умовах соціально-економічної трансформації така підтримка набуває особливої ваги, оскільки дозволяє частково компенсувати інвестиційні ризики, сприяє модернізації інфраструктури та формує базові передумови для залучення приватного капіталу. Залучення фінансових ресурсів із бюджетів різного рівня, у тому числі у формі міжбюджетних трансфертів, гарантій та участі у фінансуванні стратегічних проектів, забезпечує інституційну та ресурсну підтримку реалізації пріоритетних ініціатив, спрямованих на економічне відновлення, покращення якості життя населення, розвиток підприємництва та створення нових робочих місць [2].

Особливо значущою в цьому контексті є реалізація державних цільових програм, які дозволяють сконцентрувати фінансові ресурси на вирішенні завдань комплексного розвитку окремих територій, зокрема у сферах транспортної, соціальної та енергетичної інфраструктури. Такі програми також виконують роль індикатора

державного пріоритету регіонального розвитку, що позитивно впливає на інвестиційні очікування потенційних інвесторів. Результативність їх впровадження, однак, значною мірою залежить від своєчасного та повного фінансування, узгодженості міждержавного і місцевого планування, а також прозорості механізмів розподілу коштів.

Незважаючи на наявність інституціоналізованої системи бюджетного фінансування, вітчизняна практика засвідчує низку проблем, які стримують ефективну реалізацію потенціалу державної фінансової підтримки [9]. Серед ключових викликів варто відзначити хронічне недофінансування затверджених програм, що призводить до їх часткового або вибіркового виконання, що, у свою чергу, знижує їх довгострокову результативність. Високий рівень централізації управлінських рішень у сфері розподілу коштів обмежує ініціативність місцевих органів влади, а складність процедур погодження фінансування й реалізації проєктів підвищує транзакційні витрати й бюрократичне навантаження на заявників.

Окрім цього, відсутність прозорого механізму моніторингу та оцінювання ефективності бюджетних витрат, спрямованих на інвестиційну діяльність, знижує інституційну довіру до таких програм і обмежує можливості зворотного зв'язку з громадськістю та інвесторами. Недостатня проєктна спроможність багатьох регіонів, зумовлена дефіцитом кваліфікованих кадрів і сучасних управлінських підходів, ускладнює процес формування якісних та обґрунтованих інвестиційних пропозицій, що, у свою чергу, знижує їх шанси на отримання державного співфінансування.

Таким чином, фінансова підтримка інвестиційної діяльності на регіональному рівні має значний потенціал, проте її реалізація потребує вдосконалення організаційно-правових механізмів, посилення фіскальної децентралізації, розвитку інституційної спроможності регіонів, а також впровадження інструментів прозорого управління фінансовими потоками. Лише за умов комплексного підходу до вирішення вказаних проблем можливе формування ефективного середовища для сталого інвестиційного розвитку регіонів.

Державно-приватне партнерство (ДПП) є одним із ключових механізмів стимулювання інвестиційної активності, що забезпечує ефективну взаємодію між державним і приватним секторами задля реалізації стратегічно важливих проєктів. Його суть полягає в об'єднанні ресурсів, досвіду та компетенцій сторін з метою досягнення спільного результату, що має соціальну значущість і водночас відповідає інтересам бізнесу. Запровадження ДПП сприяє зниженню фіскального навантаження на державний і місцеві бюджети, оскільки частина фінансових і операційних зобов'язань перекладається на приватного партнера. Така модель співпраці особливо ефективна в умовах обмежених публічних ресурсів та потреби у значних капіталовкладеннях у розвиток інфраструктури, модернізацію енергетичних об'єктів, удосконалення освітніх і медичних послуг.

Розширення практики ДПП у регіонах може стати інструментом забезпечення довгострокового інвестиційного розвитку, оскільки створює передумови для впровадження інноваційних підходів до управління публічними активами, підвищення якості послуг і запровадження сучасних технологій. Залучення приватного капіталу через партнерські моделі також дозволяє забезпечити більшу відповідальність сторін за результати проєкту, зменшити корупційні ризики завдяки чітко визначеним контрактним зобов'язанням, а також активізувати конкуренцію у сфері надання публічних послуг.

Водночас практична реалізація механізмів ДПП в Україні стикається з низкою системних проблем, які стримують розгортання повноцінного партнерства на регіональному рівні. Серед основних перешкод варто відзначити нормативно-правову фрагментарність і нестабільність законодавства, що створює невизначеність для

потенційних інвесторів. Відсутність адаптованих та уніфікованих методик оцінки ризиків, життєвого циклу проєктів та розподілу відповідальності між сторонами значно ускладнює розробку ефективних контрактів, які б відповідали як потребам держави, так і інтересам приватного бізнесу.

Крім того, низький рівень інституційної та управлінської спроможності багатьох органів місцевого самоврядування, обмежений досвід у підготовці якісних техніко-економічних обґрунтувань, а також відсутність структурованих механізмів супроводу проєктів ДПП на етапах планування, реалізації та моніторингу створюють значні ризики неефективного використання ресурсів. Нерозвинена практика професійного консалтингу, правового супроводу та стратегічного планування з боку держави також знижує привабливість участі у партнерстві для приватного сектора, особливо іноземних інвесторів, для яких важливими є чіткість процедур, гарантії стабільності та передбачуваність нормативного середовища.

Таким чином, ефективне впровадження державно-приватного партнерства, як інструменту інвестиційного розвитку, потребує цілеспрямованих зусиль з боку держави, спрямованих на удосконалення законодавчої бази, стандартизацію процедур, посилення інституційної спроможності регіонів та формування системи підтримки проєктів на всіх етапах їх життєвого циклу. За умов подолання зазначених бар'єрів ДПП може стати не лише джерелом додаткових інвестиційних ресурсів, але й ефективною моделлю реалізації національних і регіональних стратегій розвитку в довгостроковій перспективі.

Інституційне середовище відіграє фундаментальну роль у процесі залучення інвестицій і формуванні сталого економічного розвитку регіонів. Від якості інститутів, їхньої прозорості, ефективності функціонування та стабільності залежить рівень довіри інвесторів до економічної політики держави, передбачуваність регуляторних рішень і гарантії захисту інвестицій. Формування сприятливого інституційного середовища в Україні передбачає поступову трансформацію державного управління у напрямі дерегуляції, підвищення ефективності адміністративних процедур, діджиталізації публічних сервісів та посилення інституційної спроможності місцевих структур, відповідальних за економічний розвиток.

Одним із ключових напрямів удосконалення інституційного простору є оптимізація дозвільної системи. Скорочення часу на реєстрацію бізнесу, спрощення процедур отримання дозволів на будівництво, підключення до інженерних мереж та введення об'єктів в експлуатацію створює умови для оперативного запуску інвестиційних проєктів. У свою чергу, впровадження цифрових інструментів надання адміністративних послуг, електронного документообігу, публічних реєстрів та прозорих платформ для подання звітності не лише мінімізує ризики корупції, а й значно знижує транзакційні витрати для бізнесу.

Підвищення ролі місцевих інституцій розвитку, зокрема регіональних агенцій економічного зростання, є ще одним вагомим чинником стимулювання інвестиційної активності. Такі структури покликані забезпечити комунікацію між владою, бізнесом і громадськістю, здійснювати підготовку інвестиційних проєктів, супроводжувати інвесторів, а також проводити маркетингову діяльність, спрямовану на просування економічного потенціалу територій. Розвиток інституційно організованих форм господарської діяльності, як-от індустріальні парки, технологічні кластери, спеціальні економічні зони, сприяє концентрації ресурсів, інфраструктурної підтримки, а також доступу до пільгових умов ведення бізнесу.

В окремих регіонах України вже реалізуються практики створення таких елементів інституційного середовища, зокрема у формі успішно функціонуючих індустріальних парків або зон пріоритетного розвитку. Ці приклади свідчать про

потенціал зазначених ініціатив для залучення внутрішніх та іноземних інвесторів, розвитку експортоорієнтованого виробництва, формування доданої вартості в межах регіону. Проте їхня масштабність поки що залишається обмеженою, а сталість функціонування – вразливою через недосконалість нормативного забезпечення, нестабільність державної політики у сфері підтримки регіонального розвитку, а також недостатній рівень синхронізації між державними, регіональними та місцевими стратегіями.

Таким чином, подальше формування інституційного середовища, сприятливого для інвестування, потребує системного підходу до вдосконалення регуляторної політики, посилення спроможності регіональних інституцій, забезпечення стабільності та прозорості правил гри для бізнесу. Надання регіонам більшої автономії у формуванні економічної політики за одночасного збереження єдиних стандартів публічного управління здатне суттєво посилити інвестиційну привабливість територій та сприяти реалізації стратегічних цілей регіонального розвитку.

Сучасна парадигма фінансового забезпечення інвестиційної діяльності в регіонах передбачає не лише залучення традиційних бюджетних ресурсів, а й активне використання різноманітних інноваційних фінансових інструментів, що дозволяють урізноманітнити джерела капіталовкладень, оптимізувати структуру фінансування та підвищити стійкість регіональних економік. У цьому контексті особливу роль відіграють альтернативні фінансові механізми, що мають потенціал стимулювання як публічних, так і приватних інвестицій у стратегічно важливі сфери регіонального розвитку.

Одним із таких інструментів є емісія муніципальних облігацій, яка відкриває можливість для органів місцевого самоврядування акумулювати додаткові інвестиційні ресурси на відкритих фінансових ринках. Завдяки такому підходу громади можуть фінансувати проекти з розвитку транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури, не покладаючись виключно на централізовані трансферти. Використання боргових фінансових інструментів передбачає наявність чітко визначених правил фіскальної відповідальності та кредитоспроможності, що, своєю чергою, стимулює місцеву владу до підвищення ефективності бюджетного менеджменту та прозорості управління фінансовими потоками [11].

Цільові фонди розвитку, сформовані на базі місцевих або спеціалізованих бюджетних програм, також слугують важливим джерелом підтримки інвестиційних ініціатив. Їхнє функціонування забезпечує адресність фінансування, можливість довгострокового планування витрат, а також підвищення гнучкості у реалізації регіональних стратегій. У межах таких фондів можуть акумулюватися як державні ресурси, так і кошти приватного сектора, благодійних організацій, міжнародних партнерів, що створює передумови для диверсифікації фінансової бази інвестиційного розвитку.

Пільгове кредитування є ще одним ефективним інструментом стимулювання інвестиційної активності. Надання доступних фінансових ресурсів суб'єктам малого й середнього бізнесу, фермерським господарствам, кооперативам чи стартапам дає змогу активізувати економічні процеси на місцевому рівні, сприяти самозайнятості, інноваційній діяльності та створенню доданої вартості в межах територіальних громад. Такий підхід особливо актуальний у регіонах із недостатнім доступом до комерційного кредитування через високі процентні ставки, дефіцит заставного майна або низький рівень довіри банків до місцевих ініціатив.

Вагоме значення у формуванні фінансового потенціалу регіонів має міжнародна технічна допомога та участь у грантових програмах, що реалізуються як на двосторонній, так і на багатосторонній основі. Залучення грантових коштів дозволяє

безповоротно фінансувати інноваційні та соціально значущі проекти, впроваджувати новітні технології, розвивати інституційну спроможність місцевого самоврядування, підтримувати екологічні ініціативи та сприяти інтеграції у європейський економічний простір. Успішні приклади реалізації проектів за підтримки Європейського Союзу, Світового банку, Програми розвитку ООН, Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) свідчать про високу ефективність такої форми фінансування в контексті підвищення інвестиційної привабливості територій.

Попри наявні успіхи, ефективність використання вищезазначених фінансових інструментів потребує посилення інституційної спроможності регіонів, удосконалення нормативно-правового регулювання, розвитку компетенцій з підготовки інвестиційних заявок, управління проектами та забезпечення їхньої результативності. У цьому контексті особливо важливим є створення сталих механізмів синергії між публічним, приватним і міжнародним секторами, що дозволить не лише збільшити обсяги залучених ресурсів, а й забезпечити якісні зміни в економічному та соціальному розвитку регіонів.

Отже, стимулювання інвестиційної активності в регіонах здійснюється через інтегровану систему фінансових та податкових механізмів, яка охоплює податкові пільги, бюджетне фінансування, державно-приватне партнерство, інституційні засоби підтримки та інноваційні фінансові інструменти.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Фінансово-податкові механізми є важливою складовою системи стимулювання інвестиційного розвитку регіонів. Їх ефективне застосування потребує гармонізації податкової політики, збалансованого розподілу бюджетних ресурсів, посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, забезпечення прозорості та підзвітності механізмів стимулювання. Особливо актуальним є впровадження комплексного підходу до формування регіональної інвестиційної політики, що передбачає взаємодію державного, приватного та громадського секторів.

Результати дослідження засвідчують наявність суттєвих проблем у практиці застосування фінансово-податкових інструментів в Україні, серед яких недосконалість нормативно-правового регулювання, нестабільність податкових правил, недостатня скоординованість між державним і місцевим рівнями управління, а також слабкість інституційної бази регіонів. Обґрунтовано напрями вдосконалення таких механізмів, що передбачають комплексний підхід до розробки регіональної інвестиційної політики, інтеграцію фінансових ресурсів різного походження, а також налагодження ефективної взаємодії державного, приватного й громадського секторів у процесі реалізації стратегічних ініціатив.

Подальші наукові дослідження доцільно орієнтувати на поглиблене вивчення впливу фінансово-податкових стимулів на інвестиційну активність у регіональному розрізі, розробку моделей оцінювання ефективності податкових преференцій та інноваційних фінансових інструментів, а також на аналіз міжнародного досвіду із подальшою адаптацією найкращих практик до умов поствоєнного відновлення економіки України. Такий підхід сприятиме формуванню дієвих механізмів стимулювання інвестицій, забезпеченню сталого економічного зростання та підвищенню конкурентоспроможності регіонів у довгостроковій перспективі.

Список літератури

1. Варналій З. С. Інституціональна архітектура податкової системи України. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*, 2 (197), 2018, 6–12. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/197-2/1>
2. Гавриленко, Н. В., Грищенко, О. В. Система податкового стимулювання інноваційної діяльності: стан і перспективи. *Економічний простір*, (171), 2021, 73-79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-13>

3. Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федуллова Л. І. Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС. *Регіональна економіка*. 2019. №1(91). С. 76-87. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-1-9>.
4. Маслій В., Викерик Д. Фіскальна політика України в контексті залучення прямих іноземних інвестицій: сучасні тренди та перспективи. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 1. С. 398-407. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.398>
5. Найденко, О. Податкові стимули інвестиційної діяльності для юридичних осіб: досвід країн ЄС та українські реалії. *Фінанси України*, (9), 2024, 99-112. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2024.09.099>
6. *Новини галузі. Національна асоціація місцевих органів самоврядування України*. URL: https://nlg.org.ua/index.php/novyny-haluzi?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 28.01.2025).
7. Петренко Ю. О. Формування системи місцевого оподаткування в промисловому місті: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Суми, 2014. 20 с. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/sc_autoref/2014/aref_petrenko.pdf (дата звернення: 28.01.2025).
8. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України: монографія / [М.І. Диба, О.М. Юркевич, Т.В. Майорова, І.В. Власова та ін.]; за ред. д-р екон. наук, проф. М.І. Диби і канд. екон. наук, доц. О.М. Юркевич. Київ: КНЕУ, 2013. 425 с.
9. Шалімова Н. С., Магопєць О. А. Державна фінансова підтримка розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. - 2018. - Вип. 1. - С. 161-172. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_19 (дата звернення: 28.01.2025).
10. Юрій С. І., Кізіма Т. О. Оподаткування доходів сім'ї: сутність та необхідність запровадження в Україні. *Регіональна економіка*. 2010. №3(57). С. 165-171.
11. Khrystyna Huk & Ayaz Zeinalov, Regional Disparities and Economic Growth in Ukraine, Papers 2211.05666, URL: <https://arxiv.org/abs/2211.05666> (дата звернення: 28.01.2025).

References

1. Varnalii, Z. S. (2018). Institutional architecture of the tax system of Ukraine. *Visnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka*, 2(197), 6–12. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2018/197-2/1>.
2. Havrylenko, N. V., & Hryshchenko, O. V. (2021). The system of tax incentives for innovative activity: state and prospects. *Ekonomichnyi prostir*, (171), 73–79. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-13>.
3. Davymuka, S. A., Kuibida, V. S., & Fedulova, L. I. (2019). Trends in the development of the new regional policy of the EU. *Rehionalna ekonomika*, 1(91), 76–87. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2019-1-9>.
4. Maslii, V., & Vykerik, D. (2025). Fiscal policy of Ukraine in the context of attracting foreign direct investment: current trends and prospects. *Ekonomichnyi analiz*, 35(1), 398–407. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.398>.
5. Naidenko, O. (2024). Tax incentives for investment activities for legal entities: experience of EU countries and Ukrainian realities. *Finansy Ukrainy*, (9), 99–112. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.33763/finukr2024.09.099>.
6. National Association of Local Self-Government Bodies of Ukraine. (2025). *Novyny haluzi*. <https://nlg.org.ua/index.php/novyny-haluzi> [in Ukrainian].
7. Petrenko, Y. O. (2014). *Formation of the local taxation system in an industrial city: Author's abstract of the thesis for the degree of Candidate of Economic Sciences*. Sumy. https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/sc_autoref/2014/aref_petrenko.pdf
8. Dyba, M. I., Yurkevych, O. M., Maiorova, T. V., Vlasova, I. V., et al. (2013). *Financial support for the development of innovation in Ukraine*. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
9. Shalimova, N. S., & Mahopets, O. A. (2018). State financial support for the development of innovation in Ukraine. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*, (1), 161–172. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_19 [in Ukrainian].
10. Yurii, S. I., & Kizyma, T. O. (2010). Taxation of family income: the essence and necessity of its introduction in Ukraine. *Rehionalna ekonomika*, 3(57), 165–171 [in Ukrainian].
11. Huk, K., & Zeinalov, A. (2022). Regional Disparities and Economic Growth in Ukraine. Paper 2211.05666. <https://arxiv.org/abs/2211.05666> [in English].

Olha Kotsiurba, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

Larysa Zadorozhnia

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Financial and Tax Incentive Mechanisms for Regional Investment Development

The purpose of the article is to investigate the effectiveness of financial and tax mechanisms for stimulating investment development in the regions of Ukraine, identify the main challenges in their application, and substantiate directions for improvement to enhance the investment attractiveness of territories amid current economic challenges and transformations. Particular attention has been paid to an integrated approach combining tax benefits, budgetary incentives, public-private partnerships, institutional tools, and innovative financial mechanisms.

The article presents an analysis of theoretical and practical aspects of applying financial and tax instruments in regions based on a review of domestic and international studies, as well as examines contemporary challenges complicating investment policy implementation, including legislative instability, fragmentation of tax benefits, insufficient institutional capacity, and imperfect budget financing. The role of public-private partnerships and alternative financial instruments in forming a sustainable investment environment has been considered.

The study results indicate the need for harmonization of tax policy, improvement of the budgetary stimulation system, enhancement of transparency and efficiency of investment support mechanisms. Further research should focus on developing comprehensive models for evaluating incentive effectiveness, adapting innovative financial tools, and exploring their application in post-war economic recovery conditions in Ukraine, creating prerequisites for sustainable regional development.

investment activity, financial and tax mechanisms, regional investment development, tax incentives, budget stimulation, public-private partnership, institutional capacity, financial instruments, investment attractiveness, sustainable development.

Одержано (Received) 03.02.2025

Прорецензовано (Reviewed) 25.02.2024

Прийнято до друку (Approved) 26.05.2025